

Information om fördjupad översiktsplan, "FÖP"

Föreningens Informationsbrev under 2025 har beskrivit styrelsens arbete att vi värnar om våra medlemmar och om vår gemensamma förening som löper risk att ta skada ifall föreslagen FÖP går igenom.

Kommunens pågående arbete är en planläggning av hela Kållandsö och i viss mån de sjönära delarna av norra Kålland.

Utredning och sammanställning är omfattande och komplex så vi förstår att de flesta inte har satt sig in i vad en FÖP innehåller och betyder.

Läs gärna mera via länkar till kommunens dokument.

Styrelsen vill nedan informera mer i detalj om möten och vad slutsatserna kan betyda för vår förening och alla boende.

Bakgrund

Plan- och bygglagen (PBL) styr kommunernas fysiska planering. Det finns tre typer av kommunala fysiska planer: *översiktsplan* (måste alltid finnas) *detaljplaner* och *områdesbestämmelser*.

Fördjupad Översiktsplan (FÖP): Används för avgränsade geografiska områden (t.ex. en stadsdel eller en mindre ort) när en högre detaljeringsgrad behövs än i den övergripande översiktsplanen, ett första steg i en mer omfattande planeringsprocess för att utreda samband och konsekvenser samt för att staka ut inriktningen inför detaljplanering. FÖP för Kållandsö blir den första i Lidköpings kommun.

Kommunen har under flera år via sin administration tagit fram ett förslag till Fördjupad översiktsplan (FÖP) för "Norra Kålland och Kållandsö", och genomfört en dialog/samråd med allmänhet, föreningar, organisationer, kommunala nämnder, politiska partier och statliga myndigheter, om utvecklingen av Lidköping. Samrådstiden varade mellan 17 december 2024 till 28 februari 2025. En fördjupad översiktsplan är helt frivillig för en kommun att ta fram. *FÖP behövs alltså egentligen inte*. Det officiella syftet, enligt kommunens politikers och tjänstemäns utsago, är att "underlätta framtida utveckling och investeringar" i det geografiska området Norra Kålland och Kållandsö.

Möten och information

1. Lidköpings kommun höll första informationsmötet "om framtiden för Kållandsö" den **23 november 2023**, i Otterstad församlingshem.

Mötet hölls i församlingshemmet med drygt 60-tal personer. Där utlovades på mötet löpande information av kommunens arbete som tyvärr inte infriades.

2. Informationsmöte med politiker och tjänstemän, från kommunen, hölls **den 3e februari 2025**, i församlingshemmet i Otterstad. Vid samrådsmötet deltog ca 110 personer. Under mötet redovisades fakta om befolkning, kapacitet och risker för dagis-förskola-skola, infrastruktur (kollektivtrafik), byggnation och samhällsservice m.m.

Givetvis information om önskad ökning av turism. Under mötet framkom många oroande idéer från kommunen och även att myndighetsperspektivet ligger som en våt filt över Kållandsö.

VKVA:s medlemmar och styrelse var väl representerad på samrådsmötet.

Efter mötet i Otterstad skickade VKVA skyndsamt in en remiss där styrelsen speciellt påtalade: (a) "Utveckling på vilkens bekostnad och för vem?" En rad riksintressen lyfts fram, medan inte någonting i texten avhandlar de lokalt boendes intressen eller åsikter om sin egen demokratiska lokala utveckling. Risk finns, enligt VKVA:s styrelse, i stället för avveckling, utflyttning, nedläggning av ytterligare offentlig service, och i förlängningen något som i princip liknar ett "reservat", (b) "Risken för negativa effekter av ökad framtida turism", (c) att Kållandsö är en "oslipad diamant" som rätt och demokratiskt hanterad kan utvecklas till glädje för de lokalt boende, men också pga. öns positiva attraktionskraft vara avgörande för hela Lidköpings kommuns ambitioner om utveckling, ekonomisk tillväxt, och befolkningsökning (45 000 invånare 2030).

Remissvar sändes in.

3. Ett "Kållandsömöte" hölls **3e november 2025**, 19.00 Victoriahuset (Läckö slott), på inbjudan av styrelsen för Kållandsöföreningen och syftet var att diskutera hur föreningarna kan samverka för större påverkan, alternativt bilda samhällsförening. Företrädare för ett 20-tal lokala föreningar och organisationer/företag (bl a Stiftelsen Läckö Slott och Svenska Kyrkan) närvarade. Från VKVA medverkade Thomas Pilhagen och Ossian Stiernstrand. Text och innehåll i föreslagen FÖP diskuterades i plenum. På direkt fråga till samtliga närvarande vid mötet visade det sig att det var endast Thomas och Ossian som hade läst igenom hela FÖP-dokumentet. Dialogen blev pga det omfångsrika materialet lite mindre specifik avseende föreslagen FÖP.

4. Kommunens administration bjöd in VKVA till diskussion om VKVA:s remissvar på föreslagen FÖP. Tisdag **4e november 2025** träffade Bosse Skatt, Ossian Stiernstrand, Tomas Persson och Thomas Pilhagen, ansvariga tjänstemän var; Malin Olsson Lundqvist (f.d. landsbygdsutvecklare), Maria Nordqvist, Planstrateg, samt Anna Ohlin Ek, vd Destinationsbolaget.

Vi hade en lång diskussion om syfte och mål men vi (VKVA:s representanter) kunde konstatera de boendes perspektiv fortfarande saknas eller inte tillmäts ett större värde i sammanhanget. Det medgavs att "von oben perspektiv" på Kållandsö är i stora delar styrt av tex länsstyrelse, region, riksmyndigheter. Kompetensen inom kommunen finns hos tjänstemännen som därmed styr de föreslagna texterna i FÖP, i linje med myndigheternas önskemål.

5. Möte 4e december 2025 med politikerna Gustav Edvinsson (S – KS ordförande) och Mats Joräng (M – KS vice ordförande). VKVA representeras återigen av Bosse Skatt, Ossian Stiernstrand, Tomas Persson och Thomas Pilhagen. Återigen presenteras våra synpunkter såsom de formulerats i VKVA:s remiss på föreslagen FÖP (se ovan punkt 1). Politikerna lyssnar men påpekar att tjänstemännen är ansvariga för texterna i FÖP. VKVA:s representanter föreslår att FÖP tillfälligt bordläggs så tid finns att justera texter riktning och innehåll samt flytta fram föredragning i Kommunfullmäktige april 2026.

6. Möte 10e februari 2026 med administrationen från Lidköpings kommun, Urban Olsson, chef Sektor samhälle, och Tora Gustafsson, chef Strategisk planering. Mötet var på initiativ från Gustav Edvinsson (S – KS ordförande) och Mats Joräng (M – KS vice ordförande, efter mötet den 4e december (se punkt 6 ovan). VKVA representeras återigen av Bosse Skatt, Ossian Stiernstrand, Tomas Persson och Thomas Pilhagen. Återigen presenteras våra synpunkter såsom de formulerats i VKVA:s remiss på föreslagen FÖP (se ovan punkt 1). Tjänstemännen inleder mötet med att påpeka tydligt att ”En fördjupad översiktsplan inte på något vis är bindande för enskilda beslut, utan endast är vägledande och skall visa på den politiska viljan (avseende den lokala utvecklingen). Det övergripande målet för den fördjupade översiktsplanen är alltså att skapa (goda) förutsättningar för en i detta fall levande och attraktiv landsbygd som utvecklas positivt för boende, besöksnäring, rekreation och areella näringar (ex jordbruk, skogsbruk, fiske) – på ett sätt som skapar ett långsiktigt hållbart lokalt samhälle”.

Problem

VKVA har gått igenom samtliga remissvar och där finns hos riks-regionmyndigheter ett starkt uttalat intresse att det mesta skall utgå ifrån riks - och regionintresset.

Vi har lagar för att skydda vår natur och kultur men det är människorna som under många tusen år har format Kållandsö och dess skärgård.

Remissvaren skriver vilka intressen som alltid skall stödjas och tillmötesgåas vilket går tvärs emot en hållbar framtid för både boende, kultur och miljö. Allvarligt är att administrationen följer samma mönster i sina skrivelser och kommentarer.

Sammanfattning av mötena

Kommunens företrädare är mycket tydliga med att det kommer att beslutas om en FÖP för Norra Kålland och Kållandsö, de påstår att den ”är väldigt viktigt för att skapa (ekonomisk) tillväxt i Lidköpings kommun och uppnå målen om 45 000 invånare” och hävdar att FÖP verkligen förenklar, och förtydligar, för såväl ekonomiska investeringar som utveckling av lokalsamhället på Kållandsö. Problemet är att de boendes perspektiv är borta! När FÖP är antagen är den ”facit” som alla frågor skall provas emot.

Kommunens svåra frågor idag är bl.a. att kommunen faktiskt slutat växa och inte längre ökar populationen, därtill minskade barnkullar med risk att skolan i Otterstad läggs ner därefter förskola och dagis. Därmed försvinner det viktigaste incitamentet för inflyttning till Kållandsö.

Turismen ökar och kan på sikt bli ohållbar både för naturen, de boende och för trafik och miljö och kommunens svar är: "begreppet turism förutsätter förflyttning/mobilitet, och de hänvisar till kommunens Destinationsbolag, och att de arbetar med "hållbar turism". Vi från VKVA påpekade då vad är hållbar turism? I verkligheten är det ytterst få näringar som har så stor miljöpåverkan per omsatt krona som turism.

Problemet för Kållandsö är att turisterna i nuvarande form inte genererar arbetstillfälle på ön eller skapar nya företag eller har möjlighet att "spenderar pengar", trots att turisterna varje år är någonstans mellan 300,000 – 500,000.

Vi från VKVA påpekar den föreslagna texten i FÖP:en snarare försvårar än underlättar för investeringar och utveckling, minskar eller omöjliggör permanent boende och förhindrar en utvecklad centralort med införande av ännu fler regleringar och förbud.

Avslutningsvis så konstaterar båda parter att mötet och diskussionerna hade varit öppenhetiga och förhoppningsvis bidrar vårt samtal till justeringar i tankar och idéer. Efter mötet fick vi ta del av viktiga dokument den 11 februari 2026 som tyvärr påvisar att våra farhågor blev besannade.

Slutsatser om inriktning och konsekvenser

Styrelsens medlemmar i VKVA som deltog i möten noterar en stor diskrepans mellan texterna och vad som diskuteras på mötena, det är en annan version av samma "verklighet". Utveckling och framtidstro av vårt lokalsamhälle leder istället till avveckling, i vissa fall kanske ett "reservat" med ohämmad och okontrollerad turism. Vi inser och utgår ifrån att de allra flesta invånare, tjänstemän, och även ledande lokala politiker, faktiskt är helt ovetande om vad texterna kan innebära och vilket skarpt redskap som det kan betyda. *Känslan infinner sig att upplägg och genomförande är medel för att uppnå andras intressen, dvs, stat, region samt kommunen.*

Naturvården (3 kap. 6 § MB), Friluftslivet (3 kap. 6 § MB) samt Turism och rörligt friluftsliv (4 kap. 2 § MB) (s.5)

"I planförslaget framgår det att kommunen har idéer om att utveckla möjligheterna för friluftsliv i området, vilket Länsstyrelsen tycker är positivt."

"Den allemansrättslig tillgången till naturområden behöver värnas", det vill säga friluftsliv som grundar sig på allemansrätten. Allemansrätten innebär att alla människor, oavsett ekonomi, ska ha möjlighet att komma ut i naturen. Det är viktigt att komma ihåg att inte alla medlemmar av allmänheten vill ha, och betala för, en tillrättalagd natur med bebyggelse, anläggningar och service. En del av syftet med allemansrätten är att den är gratis och därmed tillgänglig för alla.....osv.

VKVA:s kommentar:

Ovan är citat ur Länsstyrelsens remiss. I och med EU:s lagar och regler avseende "fri rörlighet", tillsammans med den svenska allemansrätten, är Kållandsö helt oskyddat för framtida turism. Alla trender pekar mot att vi inom bara 5 år kan få uppleva dubblerad turism till ön. Vi har redan idag stora problem med "massturism" under sommaren på vissa områden, och de problem som följer i dess spår. Vi kan inte hindra turister att köra

över bron. Men vi kan begära att vi får förbereda oss på bästa sätt att professionellt hantera anstormningen. Vi kan dessutom via investeringar i mottagningsapparaten för turismen erhålla del av de positiva ekonomiska förädlingsvärden som turismen ger upphov till, t ex lokala arbetstillfällen, och utökad service och utbud lokalt. Länsstyrelsens krav gällande diverse påtalade "Riksintressen" som skall värnas på bekostnad av lokalbefolkningens livsmiljö kommer påskynda utvecklingen mot "reservat" och konfliktytor.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB) (s.6-7)

Länsstyrelsen har i kontakterna med kommunen under åren, och i den nu gällande ÖP:n, fått en bild av att kommunen har sett spridd bebyggelse på landsbygden, särskilt på Kållandsö och Kålland, som problematisk.

VKVA:s kommentar:

Vi har redan i våra två tidigare remissvar poängterat att orörda områden tex. på hela sjönära västra sidan är i dag i princip orörd och skall så förbli.

Däremot har vi pekat ut områden som är sjönära både på Naven, Skaven, Sjövik, Trelle, Hörviken som sedan länge är ianspråktaga med omfattande bebyggelse i stor arkitektonisk utformning. Dessa områden får sin VA och fiber från VKVA.

Lidköpings kommuns svar på ovan till Länsstyrelsen:

"Kommunen har parallellt med FÖP-arbetet även arbetat fram en arkitekturstrategi med kunskapsunderlag för kommunens bebyggelsemiljöer. I dessa beskrivningar finns råd för hur bebyggelse bör placeras och gestaltas för att passa med områdenas befintliga karaktärsdrag och värden." "Kommunen vill att möjlighet finns för ett generellt hänsynstagande som innebär att det alltid ska prövas om en föreslagen åtgärd kan accepteras på platsen.

Den fördjupade översiktsplanen ger en inriktning för hur markområden ska användas. Det finns i FÖP tydliga rekommendationer i vilka områden som är möjliga att bebygga respektive inte möjliga. I varje enskilt ärende ska kulturmiljöunderlaget användas när en prövning ska ske.

VKVA:s kommentar:

Lidköpings kommuns svar betyder att ALLA ärenden ALLTID skall prövas mot riksintresset för kulturmiljövård men vilken toleransgrad för avvikelser är inte beskriven, alltså överhängande risk för att det blir "stopp för allt". inom VKVA:s geografiska område.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter - övriga allmänna intressen (s.15)

Ändring av översiktsplanen ersätter kommunomfattande översiktsplanen

VKVA:s kommentar:

När FÖP klubbas av kommunfullmäktige ersätter den ÖP men i FÖP så har riksintressena fått mer framträdande, mer detaljstyrning. Risken är stor att detta innebär att endast i Otterstad och inom vissa delar av Spiken kan erbjudas "utveckling".

Hela VKVA:s geografiska område riskerar att låsas ute för framtida investeringar/bygglov. Detta är precis tvärtemot vad administrationen har sagt att FÖP:en leder till.

SAMMANFATTNING

VKVA som förening, och dess styrelse, skall verka för, och i, medlemmarnas intresse. Det innebär bland annat att försöka skydda vår lokala livsmiljö – hantera/utveckla/styra turismen på själva Kållandsö – och främja en ”Levande landsbygd med många lokala arbetstillfällen”. Inte minst inom VKVA:s geografiska område som faktisk är den största landytan på Kållandsö.

Vi vill underlätta för bygglov och investeringar i syfte att skapa ett robust samhälle där vi dels måste underlätta så att befintlig social service kan bevaras och utvecklas – t ex dagis, förskola, skola, butiker dels skapa ny service som tex. seniorboende, ny idrottshall som främjar barn och unga, osv. så Otterstad kan bli en ”centralort” som alla har nära till.

Framtidstro är en bristvara idag och vi tycker att de boendes perspektiv som har skapat Kållandsö under 9000 år skall få ha en mer framträdande roll och inte enbart riks-region-kommunens intresse.

Lyckas vi och kommunen kommer utveckling vara positiv och vi skapar förutsättningar för ökad inflyttning av bl.a. barnfamiljer, som i sin tur säkerställer vårt lokala samhälle långsiktigt.

Om den nuvarande inriktningen till FÖP klubbas i kommunfullmäktige är risken stor att vi kommer erhålla precis motsatt samhällsutveckling i vårt område jmf med den officiella från både politiker och den kommunala administrationen.

Styrelsen den 10 mars 2026